

Riktlinjer för ensamarbete i skogen

Den här riktlinjen är framtagen genom Gröna arbetsgivares arbetsmiljönätverk för skogsbruk. Tanken är att företag ska kunna utgå från detta dokument tillsammans med sin egen riskbedömning för att skapa sin specifika rutin för ensamarbete.

Inledning

Ensamarbete i fält är från och till ofrånkomligt för våra medarbetare. När dessa tillfällen uppstår måste det finnas rutiner för att skapa en så säker och trygg arbetssituation som möjligt. Det ska också finnas beredskap för eventuella nödsituationer.

I Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2001:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete ställs krav på riskbedömning och i AFS 1982:3 Ensamarbete regleras hur ensamarbete får bedrivas.

Ensamarbete i skogen ställer särskilda krav på organisationen av arbetet och kräver att man har med sig kommunikationsutrustning för att kunna larma om man råkar ut för en nödsituation.

Definition

"Med ensamarbete menas arbete som utförs av arbetstagare i fysisk och/eller social isolering från andra människor. Med fysisk isolering menas att arbetstagaren ej kan få kontakt med andra utan att använda tekniska kommunikationsmedel. Med isolering menas att arbetstagaren ej kan räkna med hjälp av i kritiska situationer eller risksituationer p g a arbetsförhållandena." (AFS 1982:3)

Ansvar

Ansvar för arbetsmiljön åligger alltid arbetsgivaren och därmed den närmaste chefen/ arbetsledaren. Den enskilde arbetstagaren har ett personligt ansvar att följa givna instruktioner och att använda den skyddsutrustning som är föreskriven.

Det är viktigt att uppmärksamma att arbetstagare har tillräcklig utbildning, information och instruktion för att utföra arbetet ensamt. Särskild hänsyn ska tas till arbetstagarens fysiska och psykiska förutsättningar för arbetet.

Vi ska alltid sträva efter att organisera arbetet så att andelen ensamarbete minimeras.

För att uppfylla kravet på olycksfallsberedskap måste arbetsledare eller arbetskamrat känna till var personen som arbetar ensam i skogen befinner sig.

Ensamarbete i skogen

Förbudet som ensamarbete

Det finns arbeten inom skogsbruket som är förbjudna enligt lag att utföra som ensamarbete (markerade med (L) nedan) och det finns ytterligare några arbeten som vi i detta branschnätverk tycker är olämpliga som ensamarbete (utan markering nedan).

Arbete med:

- motormanuell avverkning av stormfälld skog, brandskadad skog, träd med stark lutning och träd med stort kronöverhäng (L)
- manuell upparbetning av ovanstående typer av skog eller träd (L)

- motormanuell avverkning och upparbetning av träd vid elledningar (L)
- motormanuell avverkning från arbetsplattform eller genom klättring (L)
- motormanuell avverkning vid svåra fältförhållanden (så som brant eller blockig terräng)
- släckning eller bevakning av skogsbrand
- mörkerkörning med maskin i brant terräng, i områden med gruvhål eller andra osäkra områden

Minderåriga får inte anlitas till ensamarbete som innebär påtaglig risk för kroppsskada eller stark psykisk påfrestning. (L)

Om risk för hot och våld bedöms föreligga får det inte utföras som ensamarbete. (L)

Förbjudet men med vissa undantag

Vissa arbetsuppgifter kan i en riskbedömning anses så pass farliga att de inte bör utföras som ensamarbete. I vissa fall är det inte praktiskt möjligt att ordna det så. Man kan då vidta extra säkerhetsåtgärder. Nedan är några exempel på sådana arbetsuppgifter med rekommendation på säkerhetsåtgärder.

Arbete med:

- motormanuell avverkning
- vistelse i brandskadad eller stormfälld skog
- reparation av skogsmaskin då det finns risk att bli skadad av fallande eller rörliga delar

Rekommendation: god telefontäckning, kontakt före, efter samt däremellan med lämpligt intervall, tydlig hemkomstkontroll, kunskaper om risker och lämpligt beteende

Särskilda risker

Vid ensamarbete i skogen finns risker som särskilt bör beaktas i planeringen inför arbetet och vilken utrustning som ska tas med, här ges några exempel:

- besvärlig terräng
- telefontäckning saknas
- väderförhållande och väderomslag
- vilt
- hälsotillstånd (diabetes, hjärtsvikt, epilepsi etc.)

Under vissa förhållanden enligt ovan punkter bör ensamarbete inte utföras. Detta måste bedömas från fall till fall.

Utrustning

Det är viktigt att ha rätt utrustning med sig när man utför arbete ensam i skogen. Att kunna larma vid nödsituation, att kunna utföra arbetet på ett säkert sätt, samt att ha säker utrustning är av yttersta vikt. Nedan följer exempel och tips på utrustning.

Medför alltid utrustning för positionering och kommunikation, så som:

- telefon
- nödsändare
- kompass

TIPS för telefon

- Funktionssäker och som tåla väta och stötar.
- Operativsystem med bästa täckning.
- Ha platstjänster påslagen.
- Det finns app:ar för positionering, larm och hemkomstkontroll

- GPS
- spårsändare i fordon

OBS! Tänk på underhåll och kontroll av kommunikations-, positions- och larmutrustning!

- Använd varselkläder för att enklare kunna hittas.
- Medför första förband, bär den lättåtkomligt.
- Ha transportfordon med dig. Vänd fordonet för att underlätta hemfärd i en nödsituation.
- Lämna en lapp i bilrutan med uppgifter om vem som ska kontaktas om du inte kommit tillbaka till ett visst klockslag (uppgi klockslag).

Position och hemkomstkontroll

Arbetsgivaren måste försäkra sig om var den anställda som arbetar ensam befinner sig och att denne kommer hem välbehållen efter avslutat arbete. En rutin för hur detta ska gå till ska finnas. Nedan följer några exempel på vad som kan ingå i en sådan rutin.

Meddela färdväg och var du kommer befinna dig:

- till arbetsledare/chef
- till arbetskamrat
- i outlook
- på anslagstavla
- till anhörig

Hemkomstkontroll sker genom:

- att meddela arbetsledare/chef
- att meddela arbetskamrat
- familj/anhörig

Personlig kontakt ska ske med lämpligt intervall, Arbetsmiljöverket rekommenderar minst var 3:e timme, under ensamarbetet och efter avslutat arbete. Tätare intervall behövs om ensamarbete tex. utförs på platser dit räddningsinsats kan förväntas ta lång tid.

Tänk på att det är arbetsgivaren som är ansvarig, så är arbetskamrat eller anhörig ansvarig kontaktperson är det extra viktigt att tydliga rutiner finns. Upprätta gärna skriftliga avtal för att säkerställa hur och till vem positions- och hemkomstkontrollen ska ske.

Anhöriga eller arbetskamrat ska veta vart de ska vända sig om de inte kan få kontakt med den anställda eller om denne inte kommer hem som planerat.

Utbildning i första hjälpen

Samtliga medarbetare som utför ensamarbete ska ha kunskaper i att använda första förband, tryckförband och ABC.

Övrig dokumentation som ska finnas:

- Riskbedömning av ensamarbetet
- Larmrutin
- Dokumenterade kontroller av kommunikations- och larmutrustning
- Skriftligt avtal angående överenskommelse positions- och hemkomstkontroll